

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z odwołania J. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Tarnowie
o rentę rodzinną,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 października 2015 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie
z dnia 25 czerwca 2014 r., sygn. akt III AUa 1445/12,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w Krakowie) na rzecz adwokata K. M. tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej ubezpieczonemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł, podwyższoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Krakowie wyrokiem z dnia 25 czerwca 2014 r. oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 13 września 2012 r., którym oddalono odwołanie J. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Tarnowie z dnia 6 grudnia 2011 r., odmawiającej prawa do renty rodzinnej.

Ubezpieczony wywiódł skargę kasacyjną od tego wyroku i opierając ją na podstawie naruszenia prawa materialnego, tj. art. 68 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia

17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 5 k.c., a także na podstawie naruszenia prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 278 k.p.c., art. 286 k.p.c., art. 468 § 1 pkt 4 k.p.c. oraz art. 316 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c., a także art. 5 i 212 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz o przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie apelacji oraz przyznanie wnioskodawcy prawa do renty rodzinnej, a także o zasądzenie kosztów postępowania. Pełnomocnik reprezentujący ubezpieczonego w postępowaniu kasacyjnym z urzędu wniósł również o zasądzenie na jego rzecz kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, oświadczając że nie zostały one uiszczone ani w całości, ani w części.

W skardze kasacyjnej zawarty jest wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania z uwagi na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, a nadto dlatego, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

W skardze kasacyjnej złożonej przez ubezpieczonego znajduje się wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, między innymi, z uwagi na to, że w sprawie

występują istotne zagadnienia prawne. Brak jest jednak podstaw do przyjęcia, że skarżący wykazał potrzebę zaangażowania Sądu Najwyższego w tę sprawę.

Powołanie się na tego rodzaju przesłankę „przedsądu” wymaga bowiem sformułowania takiego zagadnienia oraz przedstawienia argumentów prawnych, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Skarżący tymczasem, formułując występujące, jego zdaniem, zagadnienia prawne postawił pytania po pierwsze, o to, „czy osobie, która stała się całkowicie niezdolna do pracy oraz samodzielnej egzystencji po osiągnięciu wieku określonego w art. 68 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przysługuje prawo do renty rodzinnej w sytuacji, gdy niezdolność do pracy powstała w 25 roku życia tej osoby, a przyczyn powstania niezdolności do pracy należałoby upatrywać we wczesnym dzieciństwie wnioskodawcy” i po drugie, o to, „czy przesłanka określona w art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS powinna mieć zastosowanie również w sytuacji, gdy stan zdrowia osoby ubiegającej się o przyznanie renty rodzinnej pozwalał jedynie na edukację w niezbędnym zakresie, a niezdolność do pracy powstała w 25 roku życia ubiegającego się o przyznanie renty, natomiast przed 16 rokiem życia powstało inwalidztwo skutkujące przyznaniem III stopnia niepełnosprawności”, które nie zawierają żadnych problemów prawnych.

Przepis art. 68 ust. 1 ustawy emerytalnej w pełnym brzmieniu stanowi: dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej: 1) do ukończenia 16 lat, 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 rok życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2. Bez względu na wiek dzieci mają zatem prawo do renty rodzinnej w dwóch sytuacjach: 1) jeśli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji - co oznacza łączne spełnienie tych dwóch warunków; 2) jeśli stały się całkowicie niezdolne do pracy - spełnienie tylko jednego warunku. Jednakże w obydwu tych sytuacjach owe warunki muszą zaistnieć przed ukończeniem przez dziecko 16 roku życia względnie przed ukończeniem nauki w szkole do 25 roku życia. Z tego wynika, że całkowita niezdolność do pracy warunkująca prawo do renty rodzinnej bez względu na wiek, poczynając od

ukończenia 16 roku życia, musi powstać w okresie nauki w szkole, nie później jednak niż do ukończenia 25 lat przez ubezpieczonego. Nie spełnia zatem warunków uprawniających do renty rodzinnej osoba, która stała się całkowicie niezdolna do pracy w okresie od 16 do 25 roku życia, ale już po ukończeniu nauki w szkole.

Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje natomiast skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274). Dla uznania, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona nie jest zatem wystarczające twierdzenie skarżącego, że tak jest, ani zarzucenie naruszenia przepisów postępowania i prawa materialnego w taki sam sposób, jak wykazano w podstawie skargi. Z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wynika bowiem konieczność nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, czyli że jej zarzuty są zasadne „na pierwszy rzut oka” (*prima facie*) i w sposób oczywisty prowadzą do uznania zaskarżonego wyroku za błędny i jego wzruszenia (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, niepublikowane i orzeczenia tam powołane). Innymi słowy, w celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. należy wykazać „oczywistość skargi kasacyjnej” przez odwołanie się do argumentacji, która *prima facie* wskazuje, że zaskarżone orzeczenie wydane zostało z oczywistym naruszeniem prawa (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2007 r.,

II CSK 184/07, z 2 sierpnia 2007 r., III UK 45/07, z 10 lipca 2007, II UK 45/07, niepublikowane, z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109), a takich argumentów nie można doszukać się we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie do rozpoznania.

Podnosi się w nim bowiem jedynie, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, „bowiem na etapie postępowania zarówno przed Sądem I, jak i II instancji została naruszona zasada równouprawnienia stron w procesie z oczywistym pokrzywdzeniem ubezpieczonego, który – będąc osobą niepełnosprawną i z powodu choroby psychicznej nieumiejącą należycie zadbać o swoje interesy w sformalizowanym postępowaniu sądowym – nie miał równych szans w procesie przeciwko organowi rentowemu. Skorzystanie przez wnioskodawcę z fachowej pomocy prawnej było konieczne, albowiem biegli lekarze sądowi powołani przez Sąd I instancji oraz Sąd odwoławczy całkowicie odrębnie oceniali stan zdrowia skarżącego, natomiast uzyskane opinie zawierają wzajemnie wykluczające się wnioski i zalecenia medyczne. W sposób niebudzący wątpliwości zostały naruszone również przepisy postępowania, naruszenie polegało na niedoprowadzeniu przez Sąd odwoławczy do precyzyjnego określenia przez biegłą z zakresu psychiatrii, kiedy dokładnie powstała u ubezpieczonego całkowita niezdolność do pracy. W ocenie skarżącego, aby stało się możliwym do ustalenia, kiedy dokładnie powstała niezdolność do pracy ubezpieczonego oraz czy mogła ona powstać w okresach wskazanych w art. 68 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS należałoby powołać również biegłego sądowego z zakresu medycyny pracy oraz biegłego psychologa”.

Z takich zarzutów nie wynika, jakie przepisy prawa miałyby naruszyć Sąd Apelacyjny i jaki wpływ na rozstrzygnięcie miałyby mieć ich naruszenie. Faktycznie zatem w ten sposób skarżący odwołał się do podstaw skargi. Podstawy skargi kasacyjnej nie podlegają zaś badaniu na tym etapie postępowania przed Sądem Najwyższym, w związku z czym o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw, co w konsekwencji oznacza, iż skarżący nie uzasadnił swojego wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi z uwagi na występowanie tej przesłanki „przesądu”.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398⁹ k.p.c.).